

IZHAJA VSAKO SOBOTO
Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 11. — Poštni predal št. 115. — Naročnina na mesec 4 Din, štiri leta 12 Din, pol leta 24 in na leto 24 Din. — Za inozemstvo na mesec 8 Din.

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Inserati po tarifi. — Čekoval račun: Ljubljana 12.042. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi naj se pošiljajo le na poštni predal št. 115, Ljubljana I.

Leto I.

V Ljubljani, dne 20. oktobra 1934

Štev. 34.

Kralj Mučenik med svojimi . . .

Narodna stranka ob kraljevi krsti

Klub poslancev Jugoslovanske narodne stranke se v globoki in grenki žalosti klanja spominu Velikega in Hrabrega Jugoslavana, kralja Aleksandra Prvega, kralja-Heroja, kralja-Mirotvorca, kralja-Ureditelja in kralja-Mučenika, ki je veliko duhovno delo osvobojenja in uedinjenja, zamišljeno v preteklosti od naših narodnih velikanov vseh treh narodnosti, dovršil in uresničil.

Jugoslavija, uedinjena naša domovina, naš uedinjeni in danes enotni narod, oba večna, sta tudi večni in pa vedno živ spomenik Njegovega dela in Njegove osebe. V naši globoki, skupni žalosti moramo zgraditi tak spomenik Velikemu Kralju vsak v svojem sreč!

Našo tugo povečuje okoliščina, da je Veliki Kralj postal žrtev odvratnega atentata na tleh naše prijateljice in zaveznice v trenutku, ko se je sam obenem s Svojim narodom in v skupnosti z veliko Francijo pripravljaval, da vzdaja nov kamen v stavbo Miru izmučene Evrope in vsega sveta, v trenutku, ko je ta mir tako globoka potreba trpečega človeštva. Gnusni atentator in njegovi pokrovitelji, ki so ga napeljali na to, so medtem zaman poskušali ovirati in onemogočiti to delo miru, še manj pa se jim bo posrečilo, da bi vrgli v pristrane odnose ljubezni in zaupanja napram naši veliki zaveznici vsaj senčico nerazpoloženja.

Naša žalost je tem večja, ker smo morali biti tudi po tej tragediji priče poskusov onih, ki so, ne verujoč v našo narodno enotnost in v občutek naše skupnosti, poskušali vreči seme razdora in nezaupanja s preračunanimi, hvala Bogu pa tudi zlaganimi govoricami in naglašanjem, češ da je atentator Hrvat iz Zagreba.

Toda narod, prav oni hrvaški del, je demantiral te zlobne tendence s svojo splošno, edinstveno žalostjo za Onim, ki ga

je bil prižel z ljubeznijo vsega svojega srca, tako, kakor je bilo mogoče ljubiti samo Njega.

Hrvatske pokrajine naše domovine sta objeli globoka bolešt in žalost, ko se je razvedel tragični dogodek, enako, kakor Šumadijo, Slovenijo in vse ostale pokrajine, tako da nudi vsa naša domovina lepo sliko edinstvenega hrama sloge, miru in bratske ljubezni.

Jugoslovanska narodna stranka je nastala prav iz težnje in občutka naroda, da postanejo velike ideje neprežaljenega Kralja in Njegova politika čimprej in čim energičnejše dejstvo! Na tem je Jugoslovanska narodna stranka delala, dela in polaga ob tej priložnosti svečano prisego, da bo tudi vedno delala na izvršitvi in utrditvi tega dela v prepričanju, da je tako najpravilnejše do-jela smisel teh idej in da se bo tako najbolj oddolžila spominu Velikega Kralja, obenem pa da bo s takim delom podpirala Njegovega Naslednika, Njegovo Veličanstvo kralja Petra Drugega, da bo nadaljeval delo Svojega Velikega Očeta!

Slava kralju Aleksandru Prvem!

Živel kralj Peter Drugi!

Narod moli in joče . . .

Zavezniška Francija je pokazala svoje zvesto srce, ko je po zločinskem atentatu v navzočnosti svojega vrhovnega državnega poglavarja in vseh veličin republike izrazila na tako globok, pristran način svoje iskreno sožalje

z našim Visokim kraljevskim domom, z našim narodom, s svojo zavezniško Jugoslavijo. Nj. Vel. kralj Aleksander je ležal v smrti ramo ob rami na mrtvaškem odru s francoskim zunanjim ministrom Louisom Bar-

thoujem, s katerim je položil na žrtvenik evropskega miru in obenem tudi svetovnega blagra svoje predragoceno življenje pod pogubonosnim vplivom krogel iz istega zločinskega samokresa, pod jekleno voljo istih sovražnikov obeh zavezniških domovin.

Ob tej strašni vesti se niso strla le jugoslovanska in francoska srca, ob tej jekleni pesmi smrti je okamenel ves svet, ki še veruje v poštenje, v človečanstvo in v blagor miru ter v blagoslovljeno sožitje človeštva.

Prav vsi, ki so na svetu še čistega srca in poštene življenjske tvorne misli, so izrekli nad ropalostjo posameznikov in njihovih zaščitnikov svojo najostrejšo obsodbo, ki terja samo eno večkovno, nespremenljivo zadoščeno . . .

Francija nam je s krvavečim srcem in z vsemi častmi vračala in vrnila truplo našega največjega vladarja, našega edinstvenega kralja Aleksandra I. Velikega Ureditelja. V najiskrenejši, najtišji bolešt in ločitvi se odraža rajska slast skupnosti, neutošne težnje in svete volje po skupnem delu in trpljenju. Neizmerno valovje Sredozemskega in Jadranskega morja se je delilo in zlivalo za »Dubrovnikom« in spremljajočimi ga francoskimi pomorskimi velikani od Marseilla do Splita, jugoslovanskega Splita . . .

Split, oj biser morja, kako sprejemaš svojega mrtvega Kralja . . .

Vsa ponosna jugoslovanska mornarica, s kadečimi se dimniki zavezniškega francoskega in angleškega sredozemskega vojnege brodovja ob strani, je v nedeljskem jutru 14. oktobra v Splitskem kanalu pozdravila na svoj junaški, pristrani način svojega vrhovnega poglavarja. Z doneli so stoteri streli, zarjule so v nepopisni bolešt v solnčni jadranski dan neštete ladijske sirene.

Na visokem, težko črnem katafalku sredi svobodne jugoslovanske splitske luke pa se je vil proti nebu, vzradošenem po nemirnem, pričakujočem poletu jugoslovanskih, kraljevih zračnih ptičev sinji dim kadila, pomešan z molitvijo do smrti žalostnih src in z živo željo, da bi bil ta dim bronastih gromovnikov z obrežnih zidov in jeklenih ladijskih oklepov v zadoščeno Pravici . . .

Deset, ne, stotisočji trpečega naroda so se metali v prah obmorske ceste, ti tu, jaz tam, vendar vsi skupaj, povezani s smrtno-ljubeznijo našega Najdražjega . . . Tako, kakor govori jugoslovanski narod, ne ume nihče govoriti brez besed . . .

Mrtvi Kralj je takrat vedel, da hoče ob prihodu na sveta jugoslovanska tla nositi njegovo izmučeno, od zločinskih, izdajalskih krogel prestreljeno telo štirinajst milijonov zvestih ramen, kakor svojo najsvetejšo skrinjo

Naš kongres bo 28. oktobra 1934

Kakor smo obvestili vse delegate, člane in ostalo javnost, je bil naš prvi državni kongres Jugoslovanske narodne stranke zaradi tragične smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra Velikega Ureditelja PRELOŽEN na nedoločen čas.

Iz Beograda smo pa prejeli brzojavno obvestilo, da se bo NAŠ KONGRES VRSIL V NEDELJO DNE 28. OKTOBRA 1934 V BEOGRADU

z nekoliko spremenjenim programom.

Vse krajevne organizacije naj nam nemudoma pošljejo povernen seznam, kdo so njihovi delegati na kongresu in kdo se udeleži kongresa le kot član oziroma gost.

Vse dosedanje in še nove prilaženice prosimo, da nam TAKOJ nakažejo za vsakega udeleženca voznino s posebnim vlakom od Zagreba do Beograda in nazaj

ZNESEK PO 120 DIN,

ki ga moramo nakazati do 22. oktobra v Zagreb. Denar nakažite po naši čekovni položnici na NAŠ RAČUN LJUBLJANA št. 12.042.

Od domače odhodne postaje do Zagreba pa kupi vsak udeleženec kongresa pri postajni blagajni RUMENO ŽELEZNIŠKO LEGITIMACIJO (obrazec K-13) in CEL VOZNI LISTEK DO ZAGREBA. S to potrjeno legitimacijo in tem voznim listkom, ki ga pa ne smete nikjer oddati, boste imeli nato brezplačen povratek od Zagreba domov. Od doma do Zagreba in nazaj domov je torej odobrena polovična voznina, od Zagreba do Beograda in nazaj do Zagreba pa četrtinska.

UDELEŽENCI S KRANJSKEGA

se bomo odpeljali iz Ljubljane

V SOBOTO 27. OKTOBRA

s potniškim vlakom, ki odhaja z ljubljanskega glavnega kolodvora ob 18.25 uri zvečer.

Vsi udeleženci kongresa Z GORENJSKEGA morajo biti v Ljubljani najpozneje z vlakom, ki pride v Ljubljano ob 16.05 uri popoldne.

Udeleženci iz KAMNIKA morajo biti v Ljubljani najpozneje z vlakom, ki pride v Ljubljano ob 18.10 uri zvečer, še boljše pa že s popoldanskim vlakom ob 15.35 uri.

Udeleženci iz DOLENJSKE morajo biti v Ljubljani najpozneje s potniškim vlakom, ki pride v Ljubljano ob 15.20 uri popoldne.

Udeleženci z VRHNIKE pridejo v Ljubljano z osebnim vlakom ob 18. uri zvečer.

Udeleženci s PROGE RAKEK — LJUBLJANA morajo priti v Ljubljano najpozneje s potniškim vlakom ob 13.39 uri popoldne.

Vsi se nato zberemo na kolodvoru, kjer bomo zasedli posebne, nalašč za kongres označene vagone pri rednem večernem zagrebškem potniškem vlakom in se odpeljemo skupaj iz Ljubljane

OB 18.25 URI ZVEČER.

Udeleženci ob progi LJUBLJANA — ZIDANI MOST vstopajo na ta vlak na svojih postajah, kjer so si že nabavili pravočasno vozne karte obenem z rumenimi legitimacijami, kakor je navedeno zgoraj. Vsak udeleženec se opozarja, da pride k blagajni DOVOLJ ZGODAJ, da mu železniški uradnik lahko pravočasno napiše in izstavi legitimacijo ter vozni listek. Udeleženci s proge Ljubljana—Zidani most naj se ravnajo po naslednjem voznem redu: Ljubljana odhod ob 18.25, Dev. Marija v Polju ob 18.33, Zalog ob 18.38, Laze ob 18.47, Jevnica ob 18.52, Kresnice ob 18.59, Litija ob 19.10, Sava ob 19.18, Zagorje ob 19.29, Trbovlje ob 19.37, Hrastnik ob 19.44 in prihod na Zidani most ob 19.54 uri.

Tukaj se nam pridružijo

UDELEŽENCI S ŠTAJERSKEGA,

ki se odpeljejo iz Maribora ob 18.05 uri, iz Murske Sobote ob 14.38, iz Ljutomera ob 15.27, iz Ormoža ob 16.18, iz Ptuja ob 17.08, s Pragerskega ob 18.36, iz Rogaske Slatine ob 18.23, z Grobelna ob 19.22, iz Velenja ob 18.12 in iz Celja ob 19.48. Vsi ti udeleženci prispejo na Zidani most s skupnim vlakom ob 20.20 uri ter se priključijo našemu vlakom v direktnih vagonih, nakar se vsi odpeljemo z zagrebškim vlakom

Z ZIDANEGA MOSTU OB 20.31 URI.

Sedaj se nam priključijo na svojih postajah še udeleženci s proge Zidani most—Zagreb po naslednjem voznem redu odhoda vlakov: Z Zidanega mostu odhod ob 20.31, iz Radeč ob 20.35, iz Loke ob 20.40, z Brega ob 20.45, iz Sevnice ob 20.56, iz Blance ob 21.06, iz Rajhenburga ob 21.15, iz Vidma-Krškega ob 21.22, iz Brežic ob 21.35 in iz Dobove ob 21.43 uri, tako pridemo vsi udeleženci iz Slovenije na zagrebški glavni kolodvor ob 22.25 uri zvečer.

Tukaj nas bo že čakal POSEBNI vlak za odhod v Beograd, ki bo odpeljal okrog 23. ure.

Pooblastila dobe delegati v vlakom. Za prenočišča v Beogradu je poskrbljeno, enako tudi za ceneno prehrano po 9 do 10 Din za opoldne in zvečer.

Vse prijave naj se nam pošljejo NEMUDOMA obenem z nakazilom 120 Din za voznino od Zagreba do Beograda in nazaj na naslov: »Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 11, poštni predal št. 115.

Denar nakažite na naslov: »Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, številka čekovnega računa 12.042.

Ne odlašajte! Prijavite se nemudoma! Pošljite brez odloga točna imena vseh udeležencev z označbo, kdo je delegat in kdo samo član oziroma gost!

UDELEŽBA NA KONGRESU JE VELEVAŽNA ZA VSAKOGAR!

ODLOČAJTE SAMI O SVOJI USODI!

Akcijski odbor

Jugoslovanske narodne stranke za Slovenijo v Ljubljani,

zaveze. Štirinajst milijonov najzvestejših, najjudanejših src je takrat v svoji živi, neizmerni bolesti zajokalo, ko so Te prenesli na svobodna, preljubljena jugoslovanska dalmatinska tla. Junaki ne znajo jokati, ob Tvojem povratku so jokali kot nebogljenca deca...

In potem oni mrtvi-živi dolgi pot preko Dolmacije, kršne Like, Karlovca v kraljevski Zagreb. Narod je v stotisočih romal k mrzli krsti, iz katere je dihal večno živi dih našega največjega Sinu, našega najdobrotljivejšega in najskrbnejšega Očeta. Nepopisni prizori bolesti, obupa in one iskrene žalosti, ki nas družijo vse Jugoslovane brez razlike vere, narodnosti in prepričanja, so bili najlepše cvetje in najgloblji dokaz sadu večnega dela in ljubezni nepozabnega pokojnika, našega neprežaljenga Uedinitelja, Osoboditelja...

In ti nepozabni, pretresujoči prizori ob vsej poti pokojnega vladarja preko nepregledne hrvatske ravnine do prestolnega Beograda, kjer je večino svojega trpkega, tolikokrat in tako težko preizkušenega življenja mislil in koval čim boljše usodo svojega naroda in svoje najdražje Jugoslavije naš največji, najgloblji Mislec in Državnik... Težko je koval, modro in z ljubeznijo je koval, in zato mu je mnogo, mnogo prezgodaj zdrknilo vajeno kladivo z razgretoga nakovala, iz predelavnih, prepričnih rok...

Ob vsej poti samo cvetje, sami venci, sam jok in prisege neomajne zvestobe, sama bolest in ljubezen, ki jo je vedno, v sleherni svoji globoki misli sejal. Tako, čeprav uklenjen v pretnih stenah mrtvaške krste, še ni hodil noben vladar sveta po svojem kraljestvu, kakor se je vračal pokojni jugoslovanski vladar, večni kralj Aleksander I. Veliki Mučenik v svoj kraljevski dom, v svoj Beograd. Ljubezen in blagor je sejal, ljubezen in narodov blagoslov je žel On, ki je moral položiti svoje najdražje na žrtvenik domovine, svetovnega miru in jugoslovanske boljše bodočnosti.

Dvignil se je narod, od Triglava preko plodnih ravnin in zelenih gričev do temnega Vardarja, od sivih skal v rateškem trikotju do šumečega Jadrana, Egejskega in Črnega morja, od zelene Donave tja doli do zvestih stražarjev — jadranskih otokov. Dvignil se je, pohitel k zadnjemu pozdravu in poljubu k Tvoji krsti, in dihal Ti je v smrtni objem: »PRIPRAVLJEN SEM, PRIPRAVLJEN NA VSE!...«

Težka, mrka črnina zavija vso Jugoslavijo. Pretežka bi bila ta bolest in žalost, uteha bi ne moglo najti strto jugoslovansko srce, če bi ne dihal iz njenih črnih gub in vihrajčih gibov dih velike ljubezni in bratstva, katerih posebljenje je bil Oni, za katerim točimo morje solza, h kateremu plove nešteto najglobljih, najprisrčnejših vzdihov, molitev in tožba.

Razni vetrovi prinašajo v našo silno bol žarke, pisma in tudi zgolj sence utehe. Narod je miren in nemo stopa po poti, na kateri je pravkar utihnil strumni, varni korak Gospodarja, Voditelja in narodovega Najmodrejšega...

Vsi dvori, vsa državna predsedstva in vse vlade so poleg nešteti drugih poslali izraze svojega sožalja, svoje bolesti oziroma svojega občutja. Sprejema

jih Jugoslavija, končali nismo, ker se tok še ni ustavil...

V vso globino še ne moremo pogledati in je doumeti, ker to je bilo prihranjeno samo Njemu, ki se nam je žrtvoval za našo in vseh poštenjakov dobrobit, srečo, blagostanje in bratstvo...

V vseh čistih, krepkih, odločnih in borbenih srcih pa plamti kakor večni, sveti ogenj Tvoja oporoka, Tvoj zadnji dih ob poljubu Smrti:

»ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!«

Na to zadnjo voljo smo prisegli, z nami so prisegla vsa bratska in zavezniška srca, držali jo bomo, in prav za zmago svobode, bratstva, ljubezni, poštenosti in pravice ter na pogin vseh onih, katerih srca, misli, naklepi in dejanja streme po onem, česar Ti nisi prenesel, mogel in hotel trpeti...

V Beogradu so se zlili v zadnje slovo od mrtvega kralja sto in stotisoči naroda. Slehera občina v širni Jugoslaviji je poslala k zadnji poti ljubljenega vladarja svoje zastopnike kot tolmače splošne narodne bolečine, lju-

Kralj Peter II. v domovini

Komaj je storil bivši prestolonaslednik Nj. Vis. Peter svoj prvi korak v svet in prvič zajel v neizmernost onega znanja, ki ga je terjala od Njega domovina kot od svojega bodočega vladarja, že je Usoda zasekala najbridkejšo rano v Njegovo blago, otroško srcece...

Ob strani mu je stala v tej Njegovi najtežji uri Njegova visoka kraljevska mati Nj. Vel. kraljica Marija. V Parizu, kjer se je pripravljala najvišji trijumf zgodovinske poti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Velikega Mučenika, sta si padla v objem kraljevske mati in novi kralj Jugoslavije, enajstletni vladar Peter II. Karadjordjević.

Težak je bil Njun povratek v domovino, mnogo težji od zadnje poti Nj. Vel. kralja Aleksandra. Toda Njuna vrnitev je bila ob enem edini svetli žarek v to neiz-

bezni in zvestobe. Stoteri in stoteri predstavniki držav in svetovnih sil so žalni gostje naše prestolnice. V zraku, na kopnem in na vodi se poslavlja od svojega vrhovnega poveljnika junaška jugoslovanska vojska. Z njo dele tudi vidno, dokumentarno najglobljo žalost mnogoštevilne delegacije tujih, pa bratskih zavezniških vojska. Takega slovesa od varljivega, nehalnega sveta ni doživljal v človeški zgodovini še noben vladar. In to brez umetnega pompa, brez formalnosti, brez konvencionalnosti. Vse iskreno, vse bolešno-krvaveče, vse resno in živo, kakor je čutil vedno le On, ki mu sedaj vse to velja...

Vsi, ki smo seme in sad dela, volje in ljubezni pokojnega kralja Aleksandra I. Velikega Mučenika, stojimo v tem veličastnem, groznem trenutku zemeljskega slovesa strti pred Njegovim truplom, trepetamo kakor milijonske svečke ob Njegovi krsti in v vseh jugoslovanskih domovih, in v svoji največji boli prisegamo sveto prisego:

»ČUVALI BOMO JUGOSLAVIJO NA VEKOV VEKE!«

merno morje vsenarodne žalosti. Sama sta pa doživljala na svoji povratni poti od Jesenic do prestolnega Beograda na vseh postajah kljub noči in nezgodni uri tako globoke, iskrene in neomajne dokaze udanosti in zvestobe, da si česa globljega, prisrčnejšega in lepšega ljudska duša ne bi mogla zamisliti ali doprinesti.

Mladi kralj Peter II. je že na svoji prvi, prežalostni kraljevski poti skozi domovino na lastne oči, z lastno dušo in z lastnim prostim čutom spoznal, da je vsa širna Jugoslavija prenesla vso svojo ljubezen in zvestobo s pokojnega Velikega Očeta na Njegovega prvorojenca, kralja Petra II. Naj bi hodil ob opori vsega naroda zvesto po stopinjah Njega, ki je živel in umrl le za Jugoslavijo, za bratstvo, za pravico in za svetovni mir!

Živel kralj Peter II.

Sožalna izjava Jugoslovanske narodne stranke

Na žalni spominski seji poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke, ki se je vršila prejšnji teden v Beogradu takoj, ko se je razširila grozna vest o zločinskem atentatu na ljubljenega vladarja Aleksandra I. Velikega Mučenika, je bila sprejeta in odposlana naslednja brzojavka:

Kraljevsko namestništvo.

Beograd.

Poslanski klub Jugoslovanske narodne stranke, zbran na kome-morativni seji povodom neprežaljene smrti Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja, prosi Kraljevsko Namestništvo, da pred Njegovim Veličanstvom Kraljem Petrom II. in Nj. Vel. Kraljico-Materjo tolmači našo neomajno udanost in zvestobo Kralju Petru Drugemu, kakor da tudi tolmači našo globoko tugo za izgubljenim blagopokojnim Viteškim Kraljem!

Večna mu Slava in Spomin!

Naj živi Njegovo Veličanstvo Kralj Peter II.

Predsednik poslanskega kluba Dr. Milan Metikoš, s. r.

PREBIVALSTVU SLOVENIJE!

Na pobudo, ki jo je prejel banovinski odbor z raznih strani, se prebivalstvo Dravske banovine vabi, da na dan pogreba, dne 18. oktobra, in sicer med 8. in 9. uro popoldne ter med 2. in 3. uro popoldne prižge v spomin na blagega in velikega pokojnika na svojih domovih lučke in svečke.

NA DAN POGREBA

v četrtek 18. t. m. bodo vse trgovine, obratovnice, industrijska podjetja, sodišča, denarni zavodi in druge institucije ves dan zaprte.

Zavezniško Francijo zastopa poleg mnogoštevilnih drugih državljanov, politikov in vojaških delegacij predsednik republike Lebrun osebno.

Dr. Anton Korošec, ki se je poklonil zemskim ostankom pokojnega kralja že ob prihodu v Split, se bo osebno udeležil pogreba v Beogradu. V Splitu je g. dr. Korošec izjavil novinarjem: »Ko nad mrtvim kraljem joče vsa Jugoslavija, je treba vse pozabiti! Treba je delati in živeti za Jugoslavijo!«

Iz Prage in ostale Češkoslovaške bo prispelo na kraljev pogreb več posebnih vlakov. V Zemun je tudi že prispela posebna eskadra češkoslovaškega in pa francoskega vojnega letalstva.

Proglas bana

Težka nesreča, ki je zadela našo državo in neizmerno globoka žalost, ki je zadela ves naš narod ob smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja, je ustvarila razpoloženje, v katerem se porajajo in dobivajo vero različne neresnične vesti, katere se v zadnjem času zelo širijo med našim prebivalstvom. Take vesti širijo večinoma neodgovorne osebe, ki se ne zavedajo posledic takega ravnanja. Ni pa tudi izključeno, da se za razširjevalci takih vesti v ozadju skrivajo temni elementi, ki hočejo med našim, vsled gnusnega zločina že itak močno razburjenim prebivalstvom ustvariti vznemirjenost, povzročiti zbe-ganost in negotovost, s prozornim namenom škodovati naši zedinjeni državi in našemu zedinjenemu narodu.

Z zadovoljstvom in s ponosom ugotavljam, da se je vse naše prebivalstvo, združeno v neizmerno globoki žalosti ob krsti ljubljenega viteškega kralja, zadržalo dostojno in mirno, kakor se to spodobi v tako resnih časih zavednim, kralju in domovini zvestim državljanom.

Ugotavljam, da so vse vesti o kakršnihkoli nemirih in neredih v državi, zlasti pa še o težavnem notranje- in zunanjepolitičnem položaju popolnoma neresnične

in večkrat zlonamerne. V celi državi je popolen red in mir. Tudi unanjepolitični položaj naše države je ravno po zaslugi blagopokojnega Vladarja povsem zadovoljiv. Ne le, da je mučeniška smrt našega Kralja še bolj okrepila naše zveste zavezničke na nas, temveč je tudi nam še približala druge narode. Nevarnost za kakršnekoli mednarodne zapletljaje je izključena.

Mir in dostojanstvo, čvrsta vera in zaupanje v bodočnost našega naroda odgovarja najlepše vsem intencijam blagopokojnega kralja, kateri je vse svoje življenje in neumorno delovanje posvetil zedinjenju našega naroda in ustvaritvi naše skupne domovine Jugoslavije. Dokazali bomo, da hočemo v bratski slogi skupno Njegovo oporoko, Njegovo poslednjo voljo:

Čuvajmo Jugoslavijo.

Dolžnost vsakega državljana, ki se zaveda važnosti te oporoke, s katero nam daje nepozabni Vladar jasne smernice za vse naše nadaljnje delovanje, je, da odločno zavrne razširjevalce neresničnih in vznemirljivih vesti, na nje same pa opozori oblastva, ki bodo z vso strogostjo onemogočila tako njihovo početje.

Ljubljana, dne 15. okt. 1934.

Ban: Dr. Marušić, l. r.

Zločin se razkriva

Vsa francoska, pa tudi ostala mednarodna varnostna oblastva so noč in dan na delu, da razkrijejo zločinske zarotnike, ki so na zverinski, zločinski način umorili največjega Jugoslavana, našega neprežaljenga kralja Aleksandra I. Velikega Mučenika.

Francoska policija je s pomočjo švicarske dognala vse glavne niti, ki so vodile k zločinskemu atentatu. V družbi teh zločincev

so se znašli temni tipi iz vrst makedonstvujočih in Perčeca. Nekaj teh človeških propalic je že v rokah policije, ostali pa bodo kmalu pred stolom Pravice. Ves pošten in civilizirani svet je nastopil proti njim in več ne bo tem izvržkom človeške družbe pomagala tudi zaščita onih, ki nosijo vso moralno odgovornost za gnusni marseillski zločin pred Bogom in pred ljudmi...

Delo naših narodnih poslancev:

V borbi za narodne pravice

Od 12. novembra dalje so imeli v narodni skupščini 107 govorov in so vložili 153 vele-pomembnih interpelacij

Naša dolžnost je, da z ozirom na bližnji prvi državni kongres Jugoslovanske narodne stranke objavimo jugoslovanski javnosti nekaj skromnih podatkov iz obširnega referata, ki ga bo iznesel na kongresu tajnik našega poslanskega kluba, narodni poslanec g. Josip Stažić.

Narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke so od časa, ko so ustanovili svoj poseben Jugoslovanski narodni klub, od 12. novembra leta 1932., razvili v narodni skupščini izredno živahno, plodovito in veliko delo. Znano je, da so se ti naši poslanci odvojili od družbe ostalih narodnih poslancev zato, da so mogli čim bolj služiti interesom naroda in domovine. Če pregledujemo stenografske zapiske narodne skupščine od omenjenega dne pa do danes, vidimo, kako je deset narodnih poslancev Jugoslovanske narodne stranke neprestano v svojih skupščinskih govorih iznašalo vse narodne skrbi, potrebe in težave, in to z vso odločnostjo in v najgloblji zavesti težkih razmer, v katerih živi in životari narod.

Ti naši narodni poslanci so v tem kratkem času vložili na razne resortne ministre 153 izredno

važnih in ostrih interpelacij, v katerih so dosledno naglašali neznosne, pretežke razmere, v katerih je primoran narod živeti. Med temi 153 interpelacijami je tudi cela vrsta interpelacij, tičočih se najaktualnejših in najakutnejših zadev Slovenije, med drugimi interpelacija radi volitev v Kamniški Bistrici, radi volitev v Trati v Poljanski dolini, o nezakonitostih v Moravčah itd. Naši vrli poslanci so vlagali vse svoje interpelacije z navedbo živih, neutačljivih dokazov glede nasilstev nad člani in pristaši Jugoslovanske narodne stranke, kakor tudi radi nezakonitih dejanj nad ostalimi državljanji Jugoslavije.

Narod se želi in hoče organizirati v svoji edini vsenarodni opozicijski Jugoslovanski narodni stranki, kar se mu je pa marsikje onemogočalo. Vse take primere so naši poslanci iznesli na pristojnih mestih z odločno zahtevo, da se da zadoščenje zakonu in zapostavljanim, preganjanim državljanom. To svojo borbo za narodne pravice in njihovo nedotakljivost so vršili naši poslanci nadvse vestno in odločno.

Jugoslovanska narodna stranka

se bori za svobodo tiska, za svobodo govora in dogovorov, za svobodno, tajne volitve in za vse ostale temeljne politične in državljanske svoboščine. Narodna stranka se pa tudi bori proti korupciji, ki uničuje naše narodno in državno imetje.

Ob priliki afere narodnega poslanca vladne JRKD oziroma novo krščene Jugoslovanske nacionalne stranke Huseina Kadića, so narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke odločno dvignili svoj glas proti korupciji in na vseh tozadevnih sejah energično stavili svoje resolucije in predloge. Takrat je tudi predsednik našega poslanskega kluba g. dr. Milan Metikoš predložil g. ministrskemu predsedniku interpelacijo o nujnem sprejemu zakona proti korupciji ter zahteval nujno odreditev parlamentarne ankete, ki naj bi naglo in temeljito preiskala afero Huseina Kadića

in vse ostale afere pri izvajanju agrarne reforme ter dognala vse zlorabe, ki so se dogodile. Tudi ostali naši poslanci so vlagali dan za dnem interpelacije v teh umazanih, kričočih aferah, obenem pa so za vsak primer zahtevali priznanje nujnosti postopanja.

Toda kaj smo doživeli. Vladna Jugoslovanska nacionalna stranka je vse te predloge odklonila, češ, da je nujnost pri njihovem reševanju in razčiščevanju nepotrebnost. In Husein Kadić, ki je odgovarjal za oškodovanje države v znesku 10.000.000 Din, je bil izpuščen iz preiskovalnega zapora proti položitvi kavcije v znesku 1.000.000 Din. Še do danes pa ni bil niti sojen niti obsojen. Je pa danes tudi še vedno dični član Kluba poslancev Jugoslovanske nacionalne stranke in prvak te vladne stranke.

(Dalje prihodnjic.)

Razkrite karte

Pod tem naslovom je objavil nedavno »Koroški Slovenec« naslednji zanimivi članek:

»Uradno glasilo nemške narodno-socialistične stranke »Völkischer Beobachter« je dne 21. avgusta 1934, torej prvi dan po izvolitvi Hitlerja za Hindenburgovega naslednika, objavilo zemljevid, ki prikazuje »meje nemškega vpliva« v Evropi. V zemljevidu so začrtane trojne meje: Prvo tvori oni del sedanje Nemčije, kjer imajo Nemci polno vojnnoobrambno svobodo. V tem delu Nemčije smejo Nemci tudi po mirovni pogodbi postavljati utrdbe in vse, kar je v okviru pogodbe potrebno k obrambi ozemlja. V teh mejah nista zapopadeni predvsem Posaarje in Šlezija tik poljske meje. Druga nemška meja, začrtana na zemljevidu uradnega nemškega glasila, vključuje vse ozemlje današnje Nemčije s Posaarjem vred. Najzanimivejša je tretja meja, ki pokazuje takozvani nemški »Siedlungsgebiet«, koder prebivajo Nemci v večjih skupinah. V to mejo pripadajo francoska Alžacija in Lotaringija, nemški del Švice, južna Tirolska, cela Av-

strija, nemški Sudeti na Čehoslovaškem, pretežni del zahodne Poljske in — velik del Slovenije s slovensko Štajersko, Gorenjsko preko Bleda in Radovljice, tako da ostane slovenska le še okolica Ljubljane z malim repom do krškega polja, Slovenska Koroška je seve vsa v tretjih nemških mejah. Končno prikazuje zemljevid še brezštevilne jezikovne otoke na Ogrskem, Češkem in v Jugoslaviji. Kočevje zavzema na tem zemljevidu domala vso Dolenjsko.

»Völkischer Beobachter« je opremil zemljevid s sledečim besedilom: »Vse preveč imamo mi Nemci v nemški državi le državne meje pred očmi. Toda nemški vpliv sega daleč preko meja države, čeravno se zaenkrat še ne čuti. Če se hočemo enkrat navaditi na razsežnost nemškega sveta, se moramo navaditi tudi na nekatere potrebne razdelitve, ki so nam bile proti naši življenski volji usiljene. Najprvo pride ozemlje, kjer imamo polno vojnnoobrambno svobodo. Okrog nje se razteza ozemlje, kjer te svobode še nimamo. To so dežele ob tako trpko obrezanih politič-

Dnevni red

prvega državnega kongresa Jugoslovanske narodne stranke, ki bo v Beogradu v nedeljo, dne 28. oktobra 1934., je naslednji:

1. Otvoritev kongresa.
2. Volitev verifikacijskega odbora.
3. Volitev odbora za proučevanje strankinega programa.
4. Volitev odbora za proučevanje strankinih statutov.
5. Poročilo Glavnega odbora.
6. Poročilo Poslanskega kluba.
7. Poročila posameznih delegatov.
8. Razprava in sprejem strankinega programa.
9. Razprava in sprejem strankinih statutov.
10. Volitev članov Glavnega odbora.

nih mejah države. Toda vse državno ozemlje je še mnogo manjše, kot je sklenjeno nemško jezikovno ozemlje, ki je danes raztrgano na 15 različnih držav, kar je edinstven primer na svetu. To nas poziva, da mislimo mimo vsake politike na svoje brate tam daleč zunaj, da zanje skrbimo in jim pomagamo. Še dalje pa segajo nemški jezikovni otoki, otoki nemškega dela in iskrenega miroljublja, jamstvo za boljšo bodočo Evropo. Vse te meje med Nemčijo in Nemci ne smejo nikdar postati kulturne meje.«

Tako uradni nemški list! Da s tem ne prinaša praznih besedi in navadnega govoričenja, dokazuje to, da se na mejah nemškega vpliva dela že od prvega dne, odkar je narodni socializem zavladal v Nemčiji. V Berlinu obstoji društvo za nemštvo v inozemstvu in iz njegovega kroga nedvomno izhajajo tudi značilni propagandni prispevek. Iz za nameravanega njegovega lanskega zborovanja v Celovcu bistrovidci ne bodo prezrli njegovih niti do julijskih dogodkov v Avstriji in koroški deželi. Sedaj se poročajo tudi že iz Švice, da je bila tam ustanovljena velenemska bojna zveza s ciljem priključitve nemške Švice Nemčiji. V Moravski Ostravi na Čehoslovaškem so prišli nedavno na sled široko razpredeni narodno-socialistični organizaciji, ki je vohunila za Nemčijo. Bilo je aretiranih več oseb. Gornja izvajanja nemškega lista torej niso nikake pobožne želje ali celo vzeta iz zraka, marveč kruta resnica, da nemški narodni socializem ne bo miroval preje, da

ali doseže svojega cilja ene države enega naroda, ali pa da se uniči sam iz te svoje težnje.

K temu še nekaj! Pred letom je avstrijsko javnost vznemirila novica o narodno-socialistični pripravljenosti, da se v slučaju priključitve Avstrije potegne na Koroškem politična meja, ki bi nekako odgovarjala sedanji narodnostni meji med Slovenci in Nemci v deželi. O zlobnih podtikavanjih nekkih krogov, da se je s to pripravljenostjo kakorkoli

resno bavilo tudi vodstvo manjšine, nočemo govoriti, ker je pod našo častjo. Povdarimo še enkrat, da se je vsakomur, ki gleda s treznim očesom, taka govornjena pripravljenost morala zdeti kvečjemu smešna in bajeslovna. Kako naj pričakujemo katerokoli ugodnost v narodnem pogledu od gibanja, ki je izrazito nemško-nacionalno, če se moramo boriti za trohice narodnih pravic celo z ljudmi, ki živijo v krščanski nemški državi!

Zgoraj navedeni članek nemškega uradnega glasila »Völkischer Beobachter« pa mora slehernemu človeku razbliniti zadnjo sled vere, da bi bil narodni socializem, ki začrtava jugovzhodne nemške narodne meje ob Ljubljani in za slovensko Štajersko, zmožen dovoliti drugim narodom v svojem območju tudi kakršnokoli kulturno svobodo. Ob tako odkritem pisanju nemškega lista iz rajha bo vsak, kdor čuti v sebi vsaj nekaj iskrene narodne zavesti, znal priti do pravega sklepa.«

Iz našega pokreta

SV. KRIŽ PRI KOSTANJEVICI

Ob priliki shoda dne 7. t. m. je bil sestavljen pri nas za ustanovitev krajevne organizacije Jugoslovanske narodne stranke naslednji pripravljalni odbor: predsednik g. Kerin Franc ml., posestnik pri Sv. Križu, podpredsednik g. Grubič Franc, posestnik z Dobrave, tajnik g. Hribar Valentin, posestnikov sin pri Sv. Križu, odborniki gg. Gramc Janez, posestnik iz Znanovc, Kerin Karol, posestnik pri Sv. Križu, Komlanc Anton, posestnik pri Sv. Križu, Černelič Franc, ključavničar pri Sv. Križu, Glinšek Franc, posestnikov sin pri Sv. Križu in Kramar Ivan, posestnik pri Sv. Križu.

LUKOVICA

Kakor v Kamniški Bistrici, tako je celjsko upravno sodišče razveljavilo tudi občinske volitve v Lukovici. Če je kdo bral v ljubljanskemu »Jutru« v letošnjem avgustu dolgi slavospev o

izidu občinskih volitev v Lukovici, je bil nedvomno prepričan, da ljudstvo kar v procesijah dere v JRKD oziroma Jugoslovansko nacionalno stranko. Pomisliti je samo treba, da je pri volitvah v lanske jeseni opozicija zmagala z razliko 250 glasov, zdaj pa si je »priborila« Nacionalna stranka 150 glasov večine nad opozicijsko listo g. Kernika. Mar ni to krasen napredek?! Ljudstvo pa dobro ve, koliko se sme verjeti takim »Jutrovim« poročilom in tudi prav dobro ve, da JRKD oziroma novopečena Jugoslovanska nacionalna stranka pristašev ne pridobiva, temveč jih nasprotno rapidno izgublja. Povsem v skladu z »Jutrov« informiranostjo čitateljev je, da ni niti s skromno notico zabeležilo razveljavljenja volitev v Kamniški Bistrici in Lukovici.

Kakšne stvari so se dogajale pri ponovnih volitvah v Kamniški Bistrici in Lukovici, vedo ljudje že iz razzodb upravnega

Kako nas sprejema kmečko ljudstvo?

Na vseh naših dosedanjih shodih širom Slovenije me je vedno zanimalo tudi povsem nepristransko mnenje pristnih kmečkih korenin, podeželskih mož in žen, o naši Narodni stranki, o shodu samem, o razloženem programu in ideji ter o govornikih, ki so nastopali na govorniškem odru. Najprej in najlažje se je razvezala beseda pri kozarcu vina in živo so se mešali ali križali tehtni komentarji resnih mož in živahnih fantov, pa tudi ženske vseh starosti navadno niso prav nič zaostajale za svojimi zakonskimi »politikarji«.

Po shodu pri Devici Mariji v Polju pristopi star, preprost možak k naši mizi in pove počasi, s povdarkom desnice: »Tako, kot je ta gospod povedal, pa že izlepa ni kdo. To je pa vse res! Le takoj naprej, po sedaj začeti poti, pa bomo vsi z vami. Saj smo že sedaj in tudi še bomo! Ampak priti morate na vsak način tudi med nas, tja onstran Save!« (Mož je bil iz Dola pri Ljubljani.) Iz oči in iz glasu se je odražala iskrena vera in topla želja, da bi poslušal zopet v družbi neštetihi somišljenikov besedo čiste resnice, tolažilni nauk za bodoče dni,

trpko tožbo našega malega človeka in blažilne besede novega upanja, ki smo jih vsi tako zelo potrebni...

Shod v Mengšu je pravkar minil. Goste gruče poslušalcev se počasi trgajo in razhajajo v vse smeri, večini ljudi kar nehote zastaja korak in kakor po notranji volji se obračajo nazaj, kakor da čakajo še novih besedi velikega političnega evangelija, kakršnih v zadnjih letih narod ni upal izgovarjati drugače, kakor le za zaprtimi vrati. K meni pristopite, postarna ženica, kmetica v starinski, širokokrilni obleki in pritajeno, radovedno vpraša: »Kdo pa je bil gospod, ki je pravkar tako korajžno govoril?« Ko sem ji pojasnil vprašanje z omembo predsednika akcijskega odbora stranke za Slovenijo, je živahno vrnila: »A, zato so se nekateri, ki so se davi menili, kako bodo ugovarjali govornikom in jim motili shod, kar razšli, ko je ta gospod povedal na ves glas, kako se vse z nami postopa. Prav je, prav, da je ta gospod sam z dežele; ta vsaj iz izkušnje ve, kako je z nami. Ali so drugi slepi in gluhi, da vsega tega ne vidiijo in ne slišijo? Ali so nas res vsi izdali

in pozabili, da ni bilo že leta nikogar med nas. Le povejte temu vašemu gospodu, da bodo šli vsi naši ljudje za njim, samo naj res tako dela, kakor je povedal, da bi se moralo delati, kadar bo prišel do kake besede; ja, njemu bomo pa zaupali!«

V krčmo je vstopil kmalu nato mlad mož, nad 35 let mu ne bi prisodil. Takoj se je pričelo umikati omizje z leve in desne ter mu ponujati prostor v svoji sredini. Spoznal sem takoj, da ga močno cenijo. Pa je po kratkem molku in posluhu besedovanja ostalih vaščanov dejal:

»Poln dvomov sem prišel na shod. Že prej sem se jasno zavedal, da bo naša abstinenca v politiki samo pomagala ljudem okrog JRKD stranke, da si bodo še bolj opomogli razni tujezemski tovarnarji, člani njihove stranke in da je le naša abstinenca vzrok, da so si lahko nasilno prilasčali naše občine njihovi politični priganjači. Zavedal pa sem se obenem tudi, da bo na neki način treba naš narod priklicati iz malodušja, v katero je zapadel po Bog ve čigavi krivdi. Saj borba naredi človeka živahnega, borbena. Po mojem je postal naš človek malodušen šele takrat, ko se mu je reklo, naj čaka in zopet le čaka. Vse to sem vedel in dvomil sem le o tem, ali se lahko v

okviru te nove (Jugoslovanske narodne stranke) borim za pravice kot njen član in ali lahko pokličem in vabim tudi svoje prijatelje v to stranko.

Sedaj pa ne dvomim več! Že takoj, ko je prvi govornik pozdravil ljudstvo in nas pozval, da pozdravimo našega vladarja z »živele-klici, sem videl, da je ta stranka dobra, ker se, oprta na ljudstvo ozira tudi na prestol in tako daje ljudstvu priliko, da na nedvoumen način manifestira za državo in za kralja ter da demonstira proti tistim, ki so nas blatili, češ, da smo proti tej državi in proti vsemu, kar je v tej državi svetega.

Še bolj pa me je preprečala o pravilnosti te stranke govornikova odločna, moška beseda, da smo Slovenci zvesti in dobri državljani, ker ljubimo svoj slovenski jezik, svojo slovensko kulturo in svojo vero, kar vse smo znali skozi stoletja varovati in ohranjevati sredi tujega in potujčevalnega življa, ko nas je bila le skromna peščica napram milijonom zagriženih narodnih nasprotnikov, ki so nas hoteli zadušiti v svojem germansko-madžarskem oklepu. Če spoštujemo in branimo svoje slovenstvo, še nikakor nismo protidržavni elementi, kakor nas dosledno skušajo predstavljati prav slovenski

voditelji JRKD stranke. Nasprotno, mi smo z dušo in srcem državotvorni, ker iskreno ljubimo svojo Jugoslavijo in svojega narodnega kralja, na čigar prvi klic smo bili pripravljene to svojo ljubezen in pokorščino napram njemu izpričati tudi z življenjem. Hočemo pa, da se že čimprej neha samovolja JRKD stranke in da ljudstvo zopet svobodno pove, kaj hoče in kaj ga teži.

Vsi bratje, Slovenci, Hrvati in Srbi, bomo pod praporom Jugoslovanske narodne stranke stopili v borbo za vzvišeni program, napisan na naši zastavi: Za svobodo, enakopravnost in pravičnost! In zato vam kličem, možje: Vsi v vrste te naše edine res narodne stranke, da vzamemo v svoje roke svojo in državno usodo! Pojdimo v borbo proti vsem lažinacionalistom iz nasprotnega tabora, vodi pa naj nas geslo, na katerega pristajamo vsi brez razlike: »Bog, kralj in domovina!«

Taka je beseda preprostega, iskreno mislečega naroda, kakor sem ga imel in ga še po vsakem shodu imam priložnost poslušati na slovenskem podeželju. In tudi jaz nimam nobenih pomislekov več, da ne bi zmagali v borbi za pravico, svobodo in boljšo bodočnost vsega naroda in ljubljene Jugoslavije!

sodišča. Tudi poslovanje raznih članov volilnih komisij v teh krajih ni ostalo prikrito ljudstvu, ki je smatralo to postopanje za navadno norčevanje in izzivanje ljudske potrpežljivosti. Zato tudi ni nič čudnega, da ljudstvo beži od Nacionalne stranke in od njenih ljudi, ki so si sami napisali najverodostojnejše in najzgovornejše izpričevalo o svoji moralni vrednosti, o svoji poštenosti in pravicoljubnosti. Ker je naše ljudstvo dobro in pošteno, najodločneje odklanja in sovraži laž in goljufijo.

Zanimivo pa je opazovati, kako sedaj vsak prizadeti odvra od sebe odgovornost zaradi nerednosti in sleparij pri prej omenjenih volitvah. Posamezniki imajo toliko dela in skrbi, da se je upravičeno bati, da si bodo izrabili podplate. Nihče noče biti kriv. Kdo bo sedaj nosil stroške? Tudi nihče? Oh, kako je to neprijetno. Sicer pa naj si le očitajo med seboj in naj vale krivdo drug na drugega, mi bomo to z zanimanjem zasledovali in najbrže izvedeli še marsikaj zanimivega. Sicer pa je ljudstvo mnenja, da sta enako kriva oni, ki drži vrečo, kakor oni, ki krade in meče vanjo, nič manj kriv pa ni pri stvari še oni tretji, ki pazi za plotom, da ne bi prišel kak nepoklicanec blizu!

ŠOŠTANJ

Sličica s ceste Šoštanj — Št. Vid — Črna: Delavca-rudarja, začasnega zaposlenega na tej bano-vinski cesti, sem mimogrede vprašal, kako kaj gre z delom na tej cesti in kako se delavcem sicer godi? Pa je odgovoril: »Krampe imamo po 5 kg težke. Teren, kjer delamo sedaj, je zelo kamnit in skalovit. Delati moramo le s krampi, ker smodnika ni zaradi varčevanja. Naše delo bi na tem skalnatem terenu z uporabo smodnika dovršili v 2 dneh, z goliimi krampi pa bomo potrebovali za to najmanj 8 dni. Hrano plačujejo kmetom po 8 do 10 Din na dan. Stanovanje je — skedenj. Samec prejema po 2.50 Din, oženjeni z najmanj 2 otrokoma pa po 2.75 Din na uro. Trenutno je zaposlenih približno 60 mož, več jih pa zaenkrat ni mogoče zaposliti, ker pri kmetih ni mogoče dobiti prehrane.« — Kakor je iz prednjega razvidno, se pri gradnji te ceste pristojni činitelji

ravnajo po načelu: »Varčevati se mora, pa naj stane, kar hoče!...« O plači in ostali socialni strani bi pa bilo škoda izgubljati besede. — P. C.

IZ BOROVSKEGA KOTA

Že v letošnjem marcu so se pri nas po hišah pobirali podpisi, da se Kranjska gora kot letovišče uradno prekliče, to pa zato, ker so se davki zaradi tega naziva podvojili. To izjavo so podpisali soglasno vsi posestniki, izvzemši nekaj »častnih« izjem, ki žanjejo na ta račun le svoj profit. Občinski odbor te prošnje ni mogel odobriti, češ, da ni kompetenten za to, temveč je prošnja romala k davčni upravi v Radovljico, od koder pa kljub ponovni urgenci občinskega odbora še ni nobenega odgovora. Tega moka si prizadeti ne znajo razložiti in zato pričakujejo, da se bodo pristojni činitelji, ki so si napravili skrb za narodov blagor na svoja pleča, zavzeli za ugodno rešitev prošnje, in to čimprej!

Glede ustanovnih občnih zborov in shodov naše Jugoslovanske narodne stranke sporočamo, da bodo sklicani takoj po končanem prvem našem državnem kongresu.

Kakor se sliši, je pričela tukajšnja Protituberkulozna liga hvalevredno socialno akcijo, da se pri nas čimprej zgradi prepotrebna ubožnica. Govori se o usodi naših ubožcev marsikaj in se jih celo spravlja v zvezo z očitki, če, da smejo nabavljati na svoje izkaznice miloščinarsko hrano in ostalo blago le v eni trgovini.

Neki brezposelni domačin si je s težkimi žrtvami postavil na produ Pišence leseno provizorično barako, da bi bil vsaj pozimi za silo pod streho. Neki »socialno« misleči čiča, »vplivna« oseba iz našega javnega življenja med gorami, je radi tega barakarja ovadil oblastvom. Res silna ljubezen do bližnjega, ko mu ne privoščijo niti take kočice, kakršno imajo pri gospodi — psi! Spominjamo pa se pri tem, kako so nedavno hodili okrog domačinov za zemljišča razni ljubkarji, češ, da bo nepopisno narasel tujski promet ob enem z dohodki naših kmetov, če bo uspevala njihova smučarija. Toda lisjak gre le enkrat na led in Borovci tudi nočejo še drugič. —

Gospodarstvo

Gojitev sadnih drevesc.

Čas saditve mladih sadnih drevesc in tudi težke gospodarske razmere dajejo povod razmotrivanju o predpogojih sadjarstva na suhih, peščenih tleh. Večletni poizkusi učijo, da se sadna drevesca lahko goje na vsaki zemlji, če se ta zemlja primerno gnoji in se ji ne dovaja prepotrebni zrak. Čim boljša je zemlja, tem boljši so pogoji za rast in pridelek. A tudi najboljše zemlja ni zadostna, če se sadje prepušča samemu sebi. Kjer se ne upošteva navadni pogoji za sajenje, gnojenje in gojenje drevesc, tam se uničujejo nasadi in kvarijo se vrtovi, travniki in njive.

Sadje sadimo največ na travnike za košnjo. Trava odvzema staremu in mlademu drevju vlago in hrano ter onemogoča prezračevanje zemeljskih plasti. Zato se mora posebno na suhih, peščenih tleh storiti in ukreniti vse, da ne gre v izgubo slednji uspeh in slednje sadjarjevo veselje.

Sledeča navodila naj upošteva vsak sadjar: 1. Odrasla jabolka, hruške in črešnje naj so nasajena vsaj v razdalji 10 m, na poljih in travnikih celo 15 do 30 m. Pregošta saditev je povod slabega in malovrednega pridelka, slabe rasti, škodljivcev in bolezní. 2. Jame za sajenje drevesc na travnikih, poljih in vrtovih naj so do 1.50 m široke in pol metra globoke. Naj se ne napolnijo po saditvi z boljšo dovoženo zemljo, doda naj se k večjemu izkopani zemlji nekaj gnoja ali boljše zemlje. 3. Okoli korenin se mora izrjavati ves plevel. Zemeljska vlaga se ohrani s tem, da se okoli debela pokrije slama, trava, gnoj, vrtni odpadki i. dr. V prvem letu naj se korenine poprvem letu naj se korenine pokrijejo z gnojem. 4. Ob trajni suši se nasadi škrope in sicer je boljše enkrat izdatno na teden kakor neizdatno vsak dan. Preveč moče sadju škoduje. 5. Vsako leto naj se na peščenih tleh gnoji in sicer izmenjavaje hlevski gnoj in Tomaževa moka. Gnojenje s samo

gnojnico ali dušičastim umetnim gnojem, kot mitrofosu in kastifosu, ima za posledico, da drevesna rast napreduje tudi ob zmrzlini in zato drevo rado pozebe. 6. Mlada in tudi starejša drevesca naj se v mrzlih legah zavijajo s papirjem ali ločjem proti zmrzlini. Najboljša obramba proti zmrzlini in pozebi pa je vendarle dobra prehrana drevesc. 7. Škodljivce kot razne hrošče, uši i. dr. je treba pravočasno zatirati, ker prizadevajo posebno mladim drevescem veliko škodo.

Poizkusi učijo, da dovede večletno neupoštevanje navedenih pravil glede gnojenja in priprave zemlje do popolnega uničenja sadnih drevesc. Pri nas je poleg lepih sadovnjakov še mnogo zapuščenih in zanemarjenih sadnih vrto- v. Kdor ni v stanu, da bi gojil zapuščene in zanemarijene sadovnjake ali kdor noče svojega sadnega drevja gojiti, naj si denar za itak izgubljeno doraščeno drevje prištedi! Na peščenih tleh se lahko pridelata sadja za lastno potrebo; v koliko bo tako sadje tudi za prodajo, je zadeva posestnikova in njegova skrb. Vedno je boljše manj sadnega drevja, a to do-

bro gojeno in hranjeno, kakor pa veliki in zanemarjeni sadovnjaki.

Zanimiv poizkus. Na nekem posestvu blizu Berlina so preizkušali način takozvanega »solnčnega gnojenja«. Njivo so zasejali z istim rženim semenom in vso enako prej pognojili. Polovico njive pa so sejali že v avgustu in precej plitvo v zemljo, dočim so na drugi polovici postopali, kakor je sicer običajno tudi pri nas. Prvo polovico so nekaj tednov po setvi povlačili s posebnim strojem, ki je zrahljal zemljo in položil male koreninice nekoliko globlje v zemljo. Učinek na obeh polovicah njive je bil presenetljiv. Klasje na prvi polovici njive je bilo za pol metra višje, kakor na drugi. Na prvi polovici njive je poglano iz zrna povprečno 25 do 40 bilj, na drugi 5 do 14. Temu primerno višji je bil tudi pridelek na prvi polovici njive. Zanimivi učinek poizkusa tolmačijo s tem, da svetloba, zrak in solnce izredno ugodno vplivajo na razvoj žitnega bilja in malih koreninic. Pri pregledu setvi rabi mala rastlinica veliko svojih sil za to, da se pribori do svetlobe.

Za zdrav rod

Temelj družinske sreče

Temelj družinske sreče je zdravje. Zdravje je vir napredka vsakega kmečkega doma in z njim temelj boljše bodočnosti, blagostanja in moči naroda. Le tisti, ki ga je izgubil, se navadno prekasno uči ceniti vrednost zdravja. Še posebno se pozna ta izguba v našem kmečkem domu, ki premočno občuti izgubo vsakega delazmožnega člana in katerega obstoj zavisi od krepkih rok in zdrave narave očeta, matere, sinov in hčera.

Kako tesno je zdravje ali bolezen v zvezi s procvitom ali propadanjem naših kmetij?

Dokler se ne bo v slehernem od nas vzbudila zavest, da je zdravje vrednota, za katero se je vredno truditi, da je zdravje naše premoženje in bodočnost, prerod našega naroda ne bo končan, ne samo na zdravstvenem polju, tudi v gospodarskem oziru ne.

Tam kjer sije sonce najlepše, ob vznožju naših gor, na bregovih bistrih rek, sredi prostornih gozdov leže naša kmečka domovanja. Mleka imajo, sadja, bistré studenčnice in svežega zraka, pa tudi kruha še dovolj. Človek bi mislil, da prebiva v teh domovih samo čisto, zlato zdravje.

Pa ni res! V naših vaseh umirajo le prepogosto otročiči še čisto majhni, nalezljive bolezni le preveč kličejo smrt; mladeniče in mladenke le prerada pobira jetika v dobi, ko jim sveti zlato sonce najlepše in govore ustnice samo o sreči; pa niti naš ponos, naši fantje, niso vedno tako krepki, kot bi si človek mislil. Le premnogi naši vaščani obolijo in obnemorejo veliko prezgodaj, da bi mogli z zadoščanjem gledati na svoje življenjske uspehe. Z žulji pridobljene prihranke izdajajo za zdravlila in zdravilišča. Nevede si zidajo naši ljudje prebivališča tako, da so zdravju nevarna: pijejo slabo vodo, se preslabo in neprimerno hranijo, ne mislijo, da je čistoča v hiši in njeni okolici pogoj zdravja, se nezdravo oblačijo in se izpostavljajo iz nevednosti mnogim prilikam, ki vodijo do težkih in trajnih zdrav-

stvenih okvar in izgube delazmožnosti.

Veliko bolezní moremo s spoznavanjem njihovega bistva preprečiti in mnoge pred predčasno smrtjo in onemoglostjo obvarovati. Z malim trudom moremo naše domove in njih okolico preurediti v prebivališča zdravja. Z zmernim higijenskim življenjem zamoremo okrepiti zdravje in pridobiti blagodejni občutek sreče in zadovoljstva, ki nam daje veselje do našega težkega dela in nas vodi k nadaljnjemu ustvarjanju temeljev matice naše narodne bodočnosti, naše dobre kmečke družine.

Domisleki . . .

Senzacija sedanjih dni: Človek brez — dolga!

Značilnost sedanjega časa: Države se miroljubno pripravljajo na — vojno!

Sandale spadajo k najnovejši ženski modi. K temu bi se najprikladnejše prilegale še — raševinaste spokorniške obleke!

Znanost dokazuje, da postaja zemeljska površina čimdalje toplejša. Bo že res, ker so postala tudi pri nas marsikomu že — tla prevročala!

Sedanja družba: Veliko glav, malo — mislecev!

Ženske se zopet vračajo k prvotni modi svoje pramatere Eve, namreč k — figovemu peresu!

Spoznanje: marsikdaj se izkaže ono, kar so smatrali za napačno, kot — najpravičnejše!

Krasna naloga za tehnike: Postavljanje mostov med — narodi!

Hvaležnost je spomin srca! Le žal, da danes toliko ljudi trpi zaradi — prekratkega spomina!

Najtežje se najde pot do — samega sebe!

Sanje davkoplačevalcev: Stavka davkarij!

Doma in po svetu

Raymond Poincare umrl. V ponedeljek 15. t. m. zjutraj je umrl v svoji vili v Parizu eden največjih francoskih državnikov, bivši predsednik republike in politični veleum Raymond Poincare, star 74 let. Za zavezniško Francijo pomenja njegova smrt po tragičnem koncu zunanega ministra Barthouja novo težko izgubo.

Smrt duh. sv. Petra Havptmana. Nepričakovano je umrl na Dobrovi pri Ljubljani, še tako čil in trden, tamkajšnji župnik in duh. svetnik g. Peter Havptman, star 71 let. Pokojnik je bil daleč naokrog znan in priljubljen. N. v. m. p.!

Zima je tu. V ponedeljek 15. t. m. je nad našo domovino divjal ves dan strahovit vihar, ki se je ponoči spremenil v nalive, v torek zjutraj pa je snežilo kakor sredi zime. Sneg se je kljub razmočeni zemlji in prejšnjemu dežju obdržal tudi v dolinah vse dopoldne. Ob izboljšanju vremena je nastopil občuten hlad, ki terjaja povsem zimsko obleko in skunje ter zakurjene sobe.

Sodba o zločinu v mariborski kaznilnici. Kakor je čitateljem še v spominu, so poskušali letos dne 4. julija pobegniti po predhodnem dogovoru iz mariborske kaznilnice trije najtežji zločinci zadnjih let v Sloveniji, zloglasni 23 letni Ivan Lakner, ki je umoril in oropal mengeškega župnika g. Kušarja in bil obsojen na 20 let ječe, dalje 24 letni Stanko Pančur, ki je bil obsojen kot nevaren tat, razbojnik, vlomilec na 10 let ječe in pa 34 letni Josip Lombar, ki je bil lani zaradi umora bosanskega krošnjarja Vojnikovića v Kosezah pri Ljubljani obsojen na dosmrtno ječo. Ti trije zločinci so omenjenega dne napadli službujočega paznika Ivana Peterko, ki ga je Lakner na mestu ubil s kamnom, zavitim v brisačo. V ponedeljek se je vršila v kaznilnici sodna razprava in sta bila Lakner in Pančur obsojena na smrt, Lombar, ki mora sedeti itak vse svoje življenje, pa izgubi za vedno vse olajšave.

Zanimivosti

Čudovita rastlina. Poznamo rastlino, ki ji je domovina Himalaja, azijsko gorovje z najvišjo goro sveta. Ta rastlina raste brez zemlje in vode. Ako seme položimo na navadno desko in desko obrnemo proti solncu, se v aprilu in maju razcveti. Seme te čudovite rastline pa dobimo le, če jo vsaj nekaj časa položimo v zemljo. Novo seme namreč dobi tačas toliko hrane iz zemlje, da more pozneje hraniti celo rastlino, ki se bo razvijala iz njega.

Pevci novičarji. Prebivalci Mehike ne berejo časnikov in časopisov. Tam se je razpaslo klicno prepevanje vseh novic, ki jih mi izvemo iz dnevnikov, tednikov in časopisov. Tam hodijo pevci od vasi do vasi in nadomeščajo dnevnike ter obveščajo prebivalstvo o vseh tekočih novicah. Prepevajoč o katastrofah in zločinih, o političnih dogodkih, o gospodarskih in finančnih zadevah, hodijo iz kraja v kraj. Ko se oglasi tak pevec v vasi, leti vkup vse staro in mlado, da izve, kaj je novega na širnem svetu.

Poravnajte naročnino takoj, ker bomo sicer primorani nerednim plačnikom s 1. oktobrom ustaviti list! — List je odvisen le od naročnine!